

การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนไทยพลัดถิ่น สิงขร-ตะนาวศรีและมะริด

The Development of Cultural Tourism of Route along of Thai Diaspora in Singkhon –Tanao Sri and Myeik Livelihoods

กาญจนา บุญส่ง¹/เอี่ยมพร โตภาณุรักษ์กุล²/ชานานูช เงินทอง³

Kanchana Boonsong¹/Uamporn Topanurakkun²/Chananuch Ngerntong³

ศูนย์วิจัยสิงขร-มะริดศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Singkhon-Myeik Study Research Center, Phetchaburi Rajaphat University

*Corresponding author Email: kan.kanchanaboonsong@gmail.com

(Received: 25 February, 2022, Revised: 30 March, 2022, Accepted: 17 May, 2022)

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนไทยพลัดถิ่นสิงขร-ตะนาวศรีและมะริด มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนไทยพลัดถิ่นในสิงขร-ตะนาวศรีและมะริด และ 2) พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนไทยพลัดถิ่นสิงขร-ตะนาวศรี วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนไทยพลัดถิ่นในสิงขร-ตะนาวศรีและมะริด ผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย ผู้นำชุมชนในหมู่บ้านของชุมชนไทยพลัดถิ่นสิงขร-ตะนาวศรีและมะริด จำนวน 21 คน วิธีการในการรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย การสำรวจพื้นที่ การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์เชิงลึก คือ ประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึก สมุดบันทึกข้อมูลในการลงภาคสนาม และเครื่องบันทึกเสียง การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของผู้ผลิใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบ 3 เสา การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และขั้นตอนที่ 3 พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนไทยพลัดถิ่นในสิงขร-ตะนาวศรีและมะริด กลุ่มตัวอย่าง คือนักท่องเที่ยว จำนวน 12 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนไทยพลัดถิ่นสิงขร-ตะนาวศรีและมะริด เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.891 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนไทยพลัดถิ่นสิงขร-ตะนาวศรี พบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนไทยพลัดถิ่นสิงขร-ตะนาวศรี มี 3 หมู่บ้านที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนไทยพลัดถิ่นสิงขร-ตะนาวศรี คือ หมู่บ้านสิงขร หมู่บ้านแหลมยวน และหมู่บ้านมุกโพรง 2) ผลการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนไทยพลัดถิ่นสิงขร-ตะนาวศรีและมะริด พบว่า มี 1 เส้นทาง และจัดเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนไทยพลัดถิ่นสิงขร-ตะนาวศรีและมะริด คือ โปรแกรม 3 วัน 2 คืน มีผลการประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนไทยพลัดถิ่นสิงขร-ตะนาวศรีและมะริด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ

พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริการ ด้านการคมนาคมและการเดินทาง ด้านแหล่งท่องเที่ยว และร้านอาหาร-อาหาร

คำสำคัญ: เส้นทางท่องเที่ยว ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชุมชนไทยพลัดถิ่น

Abstract

The development of cultural tourism routes for Thai Diaspora communities of Singkhon-Tanintharyi and Myeik aims to 1) study the potential of cultural tourism sites of Thai diaspora communities in Singkhon- Tanintharyi and Myeik and 2) develop cultural tourism routes of Thai communities, Singkhon-Tanintharyi Diaspora. The research methodology was divided into 3 steps. The first step was to study related documents and research. The second step was to study the potential of cultural tourism sites of the diaspora communities in Singkhon-Tanintharyi and Myeik. There are 21 informants who were the community leaders of the villages of Singkhon-Tanintharyi and Myeik. The methods for collecting information were surveying the area, non-participant observation and in-depth interviews, which included in-depth interviews, field notes and audio recordings. Verification of the credibility of the informants used a three-dimensional data validation method. The analysis of the data was based on content analysis. The third step was to develop cultural tourism routes for Thai diaspora communities in Singkhon-Tanintharyi and Myeik. The sample was 12 tourists which was obtained by specific selection. The research instrument was the tourist satisfaction survey on cultural tourism of the Singkhon-Tanintharyi and Myeik Diaspora Thai communities which was is a 5-level estimation scale with a confidence value of 0.891. The statistics used to analyze the data were mean and standard deviation. The results of the research indicate that: 1) 3 villages, Singkhon, Laem Yuan and Muk Phong have the potential for development into cultural tourism sites 2) there is a route classified appropriate for a 3-days cultural program. The tourist satisfaction assessment of the Singkhon-Tanintharyi and Myeik diaspora communities overall was at a high level.

Key word: Tourism of Route, Cultural Tourism, Thai Diaspora

บทนำ

ปัจจุบันอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้กลายมาเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจโลก และเป็นที่ยอมรับเกือบทุกประเทศ การแข่งขันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในตลาดโลกได้ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมมาก โดยนำมาเป็นส่วนหนึ่งของผลิตภัณฑ์ หรือบริการเพื่อสร้างความแตกต่างจากคู่แข่ง ซึ่งสอดคล้องกับกระแสเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ดังที่ John Hawkins (2007) ได้ให้คำจำกัดความของเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ว่า หมายถึง กลุ่มกิจกรรมการผลิตที่ต้องพึ่งพาความคิดสร้างสรรค์เป็นวัตถุดิบสำคัญ เป็นการพัฒนาของกระบวนการทัศน์ใหม่ที่กำลังขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบัน ส่งผลให้รัฐบาลในหลายประเทศทั่วโลกต่างรับ

เอาแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์มาใช้ในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศ และได้เล็งเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในการสร้างรายได้ให้กับประเทศ จึงได้นำวัฒนธรรมมาเป็นส่วนหนึ่งในกลยุทธ์ของการพัฒนาประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้มีศักยภาพ ซึ่งสามารถแสดงออกให้เห็นถึงความสวยงามและประโยชน์ที่ได้รับจากวัฒนธรรม สะท้อนให้เห็นถึงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนในแต่ละยุคสมัยได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นสภาพเศรษฐกิจ สังคม หรือขนบธรรมเนียมประเพณี ดังนั้นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จึงเป็นการเรียนรู้ถึงวัฒนธรรม มรดกทางประวัติศาสตร์ เยี่ยมชมงานสถาปัตยกรรม และสัมผัสวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในประเทศนั้น รวมถึงซื้อของที่ระลึกที่เป็นงานหัตถกรรมและงานฝีมือที่เกิดจากภูมิปัญญาของคนในประเทศนั้น นับเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่ได้นำเอาวัฒนธรรมมาเป็นจุดขาย เพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวในประเทศและนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่ให้ความสนใจที่จะเรียนรู้วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม และสัมผัสวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ (ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว, 2556)

สำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะช่วยสร้างคุณค่า และความภาคภูมิใจแก่ชุมชน ดังที่บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548 อ้างถึงใน กมลทิพัฒน์ ชนะสิทธิ์ และนรินทร์ สังข์รักษา, 2561) ที่กล่าวถึงหลักสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมว่าประกอบด้วย 1) เป็นการท่องเที่ยวที่มีการศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความสำคัญ คุณค่าประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของทรัพยากรวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวนั้นเพื่อเป็นข้อมูลให้แก่แก่นักท่องเที่ยวในการเพิ่มคุณค่าของประสบการณ์ในการเข้าชม ในขณะที่เดียวกันก็จะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น 2) เป็นการท่องเที่ยวที่มีการปลูกฝังสร้างจิตสำนึกของคนในชุมชนท้องถิ่นให้เกิดความรัก ห่วงแหน รักษาและดึงชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรของตนด้วย และได้รับประโยชน์ตอบแทนจากการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจ้างงาน การบริการนำเที่ยว การให้บริการขนส่ง การให้บริการที่พัก การขายสินค้าที่ระลึก เป็นต้น 3) เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรู้แก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความเข้าใจในวัฒนธรรมและได้รับความเพลิดเพลิน พร้อมทั้งสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม และ 4) เป็นการท่องเที่ยวที่มีการเคารพวัฒนธรรมของเพื่อนบ้าน หรือของชุมชนอื่นรวมทั้งเคารพในวัฒนธรรม ศักดิ์ศรีและผู้คนของตนเองด้วย ซึ่งในประเทศทางยุโรปได้ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมานานกว่า 10 ปีแล้ว เป็นเหตุให้หลายประเทศได้พยายามที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในประเทศของตนเอง (Nizama, Magi & Nigocoho, 2005)

นอกจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะสามารถนำรายได้เข้าสู่ประเทศ และนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจทั้งระดับประเทศและระดับภูมิภาคแล้ว การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสืบทอดวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป สำหรับประเทศไทยแล้วการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้รับความสนใจเพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวและมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศไทยมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว และได้รับการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมสืบเนื่องมาเป็นเวลานาน (กาญจนา แสงลิมสุวรรณ และคณะ, 2555)

ชุมชนไทยพลัดถิ่น ซึ่งมีวัฒนธรรมไทยเป็นมรดกตกทอดมาสู่ลูกหลานเช่นกัน แม้ว่าการพลัดถิ่นจะเป็นการพลัดถิ่นเนื่องจากการเสียดินแดนของไทย ครั้งที่ 2 (มะริด หวาย ตะนาวศรี) เมื่อปี พ.ศ.2411 แม้ปัจจุบันพื้นที่ดังกล่าวจะกลายเป็นพื้นที่ของประเทศเมียนมาไปแล้วแต่ชาวไทยในเขตตะนาวศรียังมีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมเช่นเดียวกันกับคนไทย และรัฐบาลพม่าก็ได้มีการเข้ามาแทรกแซงในวิถีชีวิตของคนไทยในพื้นที่ดังกล่าว จนกระทั่งมีการสู้รบกันในประเทศพม่า ทำให้ชาวไทยพลัดถิ่นในตะนาวศรีอพยพกลับมาในฝั่งไทย และได้ร้องขอสัญชาติไทยจากรัฐบาลไทยและรัฐบาลไทยได้ออกบัตรประจำตัวผู้พลัดถิ่นให้ถือระหว่างที่รอขอสถานะการเป็นคนไทย คนไทยพลัดถิ่นที่อยู่ในฝั่งประเทศเมียนมาจะมีความน่าสนใจ คือ คนที่นั่นจะมีเครือญาติกับคนฝั่งไทย คน

ไทยในเมียนมาจะเชิดชูบูชาและรักดีต่อประมุขของไทย แทบทุกครัวเรือนจะมีพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระราชวงศ์ประดับไว้ตามบ้าน ร่วมจัดงานเฉลิมฉลองพระชนมพรรษา ศึกษาเล่าเรียนภาษาไทย ประวัติศาสตร์ไทย ฝากเงินกับธนาคารไทย ใช้เงินไทย และใช้นามสกุลอย่างไทย คนไทยในเมียนมาส่วนมากเป็นคนปักชีพู้ พุดภาษาไทยถิ่นใต้ในชีวิตประจำวัน แต่คนรุ่นใหม่อ่านและเขียนภาษาพม่าได้ด้วย เพราะทุกคนต้องเข้าเรียนโรงเรียนพม่า แต่ในชีวิตประจำวันพุดภาษาไทย และหลายคนก็เรียน และอ่านหนังสือไทย โดยอาศัยพระภิกษุเปิดสอนในวัด (ทองใบ แทนมณี, 2562)

ชุมชนไทยพลัดถิ่นสิงขร-ตะนาวศรี เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยนำเอาวัฒนธรรมที่มีอยู่มาพัฒนาบริหารจัดการเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยคนในพื้นที่ชุมชนไทยพลัดถิ่นสิงขร-ตะนาวศรีและมะริดได้มีส่วนร่วม อาศัยศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และวิถีชีวิตของคนไทยพลัดถิ่นสิงขร-ตะนาวศรีและมะริด ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เลือกสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่สิงขร-ตะนาวศรี เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมของสยามในอดีตไว้มากที่สุด สะท้อนถึงสถาปัตยกรรม โบราณศิลป์ที่มีประวัติอันยาวนานสามารถสะท้อนถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบไทยเมื่อประมาณ 50 ปีย้อนหลัง การเดินทางสะดวก และสามารถที่จะกำหนดเป็นเส้นทางท่องเที่ยวได้ในหนึ่งวัน ผู้วิจัยจึงสนใจวิจัยเรื่อง การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนคนไทยพลัดถิ่นในสิงขร-ตะนาวศรีและมะริด เพื่อพัฒนาศักยภาพชุมชน การสร้างความรู้ใหม่ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมท้องถิ่นสอดคล้องกับบริบทและทุนทางสังคมของชุมชน การส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชน ผู้นำท้องถิ่น เกิดความตระหนักเห็นความสำคัญ มีความหวงแหน และมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้มีเอกลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่น ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจเดินทางมายังสถานที่ท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนไทยพลัดถิ่นสิงขร-ตะนาวศรี และมะริด
2. เพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนไทยพลัดถิ่นสิงขร-ตะนาวศรีและมะริด

นิยามศัพท์เฉพาะ

แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางศิลปะและขนบธรรมเนียมประเพณีที่บรรพบุรุษได้สร้างสมและถ่ายทอดเป็นมรดกสืบทอดกันมา ซึ่งประกอบด้วย งานประเพณี อาหาร การแสดงศิลปวัฒนธรรม สินค้าพื้นเมือง การแต่งกาย ภาษา และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยพลัดถิ่นสิงขร-ตะนาวศรีและมะริด

ชุมชนไทยพลัดถิ่น หมายถึง ชุมชนไทยพลัดถิ่นในพื้นที่สิงขร-ตะนาวศรี และมะริด ในหมู่บ้านสิงขร หมู่บ้านแหลมยวน และหมู่บ้านมุกโพรง เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แสดงวัฒนธรรมของคนไทยพลัดถิ่นที่มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมของตนเอง และนำวัฒนธรรมที่มีอยู่มาพัฒนาบริหารจัดการเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยคนในพื้นที่สิงขร-ตะนาวศรีได้มีส่วนร่วม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของคนไทยพลัดถิ่นสิงขร-ตะนาวศรี และมะริด แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนไทยพลัดถิ่นใน

สิงขร-ตะนาวศรีและมะริด ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนย่อย คือ (1) การศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนไทยพลัดถิ่นในสิงขร-ตะนาวศรีและมะริด โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (2) การเก็บรวบรวมข้อมูล ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลเพื่อใช้เครื่องบันทึกเสียงและแจ้งให้ผู้ให้ข้อมูลทราบว่าข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น และเริ่มคำถามสัมภาษณ์ด้วยการถามประวัติส่วนตัว จากนั้นจึงเริ่มถามถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ผู้ให้ข้อมูลมีความเกี่ยวข้องอยู่ (3) การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบ 3 เสา (Triangulation) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ (4) การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนาและการวิเคราะห์โดยนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาวิเคราะห์ และ (5) การประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนไทยพลัดถิ่นในสิงขร-ตะนาวศรีและมะริด โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการท่องเที่ยวร่วมประเมิน จำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาศักยภาพเกี่ยวกับความพร้อมและความเหมาะสมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนไทยพลัดถิ่นในสิงขร-ตะนาวศรี และมะริด และ 2) พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนไทยพลัดถิ่นในสิงขร-ตะนาวศรีและมะริด มีการดำเนินการ 2 ขั้นตอนย่อย คือ (1) ผู้วิจัยนำผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนไทยพลัดถิ่นในสิงขร-ตะนาวศรีและมะริดมาจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนไทยพลัดถิ่นในสิงขร-ตะนาวศรีและมะริด และ (2) การทดลองจัดท่องเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนไทยพลัดถิ่นในสิงขร- ตะนาวศรีและมะริด

ผลการวิจัย

การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนไทยพลัดถิ่นในสิงขร-ตะนาวศรีและมะริด มีผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนไทยพลัดถิ่นในสิงขร-ตะนาวศรีและมะริด พบว่า หมู่บ้านที่มีศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มี 3 หมู่บ้าน คือ 1) บ้านสิงขร 2) บ้านแหลมยวน และ 3) บ้านมุกโพรง และแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนไทยพลัดถิ่น มีดังนี้

1.1 บ้านสิงขร แหลมยวน และบ้านมุกโพรง ตั้งอยู่ริมแม่น้ำสิงขร อดีตกเคยเป็นเส้นทางการค้าโบราณ เชื่อมโยง 2 คาบสมุทร คือ มหาสมุทรอินเดียกับมหาสมุทรแปซิฟิก เมื่อประมาณ 1,000-1,500 ปีที่ผ่านมา มีการค้าขายกันระหว่างจีน โปรตุเกส และดัตช์ (ฮอลันดา) โดยมีเส้นทางการค้าจากเมืองท่ามะริด ผ่านเข้ามาในแม่น้ำตะนาวศรีใหญ่ แม่น้ำตะนาวศรีเล็ก แม่น้ำสองช่อง แม่น้ำสิงขร แม่น้ำท่าแพ เดินทางขึ้นสันเขาข้ามฝั่งมายังแม่น้ำกุยบุรี ออกอ่าวไทยที่ปากคลองเกี้ยว (กุยบุรี) หลังจากนั้นเดินทางมาเทียบท่าที่เพชรบุรี เดินทางต่อไปยังอู่ทอง (สุพรรณบุรี) แต่สภาพปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงของสายน้ำบางช่วง ทำให้สภาพพื้นที่ไม่เหมือนในอดีตที่ผ่านมา แต่ยังมีร่องรอยทางโบราณคดี คือ พบเครื่องถ้วยชามของจีน ณ บริเวณที่ชาวบ้านเล่าว่ามีเรือสำเภาล่มในแม่น้ำสิงขร บริเวณหมู่บ้านทรายขาว อาชีพของคนไทยพลัดถิ่นส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเอง จะทำสวนหมากแบบผสมผสานกับพืชอื่น คือ ทุเรียน กล้วย ขนุน มะม่วงหิมพานต์ และพืชผักสวนครัวพื้นถิ่น ได้แก่ ผักหวาน ต้นเหลียง ส้มป่อย เป็นต้น และทำนา คนไทยพลัดถิ่นในสิงขร-ตะนาวศรีจะฐานะดีกว่าคนพม่า และกะเหรี่ยงที่เข้ามาอาศัย ในหมู่บ้านคนไทยภายหลังตามนโยบายของรัฐบาลเมียนมา เนื่องจากมีที่ดินเป็นของตนเอง ในขณะที่คนพม่าและกะเหรี่ยงจะเข้ามาจับจ้าง แต่อย่างไรก็ตามปัจจุบันเริ่มมีการแต่งงานระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้ปัจจุบันคนไทยแท้เริ่มน้อยลง บางหมู่บ้านผู้นำชุมชนเปลี่ยนจากคนไทยเป็นคนเมียนมา และมีคนเมียนมาเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

1.2 องค์ประกอบของการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีความพร้อมของบ้านสิงขร บ้านแหลมยวน และบ้านมุกโพรง คือ สถานที่ตั้งอยู่ของหมู่บ้านมีทางคมนาคม คือ ถนนที่เข้าถึงง่าย สะดวก ชุมชนมีความพร้อมในการเปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีการสืบทอดวัฒนธรรมดั้งเดิมมาจากบรรพบุรุษ มีผู้นำเป็นคนไทยที่มีความพร้อมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งหมู่บ้านทั้ง 3 แห่ง มีรายละเอียดเกี่ยวกับวัฒนธรรมของคนไทยพลัดถิ่นและเรื่องเล่าของชุมชนในอดีต ดังนี้

1.2.1 บ้านสิงขร เป็นหมู่บ้านใหญ่ที่มีคนไทยอายุอยู่เป็นจำนวนมาก ประมาณ 130 ครัวเรือน ในหมู่บ้านสิงขร ขณะนี้มีพม่ามาอาศัยอยู่มากขึ้น และมีกะเหรี่ยงและมุสลิมเข้ามาอาศัยอยู่ด้วย ซึ่งในอดีตจะมีเฉพาะคนไทย ในหมู่บ้านนี้จะมีวัดสิงขรเก่า ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำสิงขร วัดสิงขรวราราม มีการย้ายสองครั้ง เป็นวัดสมัยอยุธยา ตั้งอยู่ในกำแพงเมืองสิงขรเก่า แห่งที่สองตั้งอยู่ในสวนท้ายหมู่บ้าน และแห่งที่สามตั้งอยู่ที่ปัจจุบัน ย้ายออกมาตั้งริมถนนตามนโยบายของรัฐบาลเมียนมาเพื่อความมั่นคง ปัจจุบันหลวงพ่อดวง อายุ 81 ปี เป็นเจ้าอาวาส มีพระจำนวน 7 รูป เป็นพระเชื้อสายไทยสิงขร จำนวน 6 รูป เป็นพระเชื้อสายกะเหรี่ยง จำนวน 1 รูป ที่วัดสิงขรวรารามเปิดเป็นโรงเรียนสอนภาษาไทย โบราณวัตถุในวัดสิงขรวราราม มีพระพุทธรูปสัมฤทธิ์สมัยอยุธยาตอนต้น มีประวัติว่าเดิมอยู่ในเจดีย์ที่ตัวเมืองตะนาวศรีเป็นศิลปกรรมแบบที่เรียกกันว่า อุ้ทองสาม คือ มีลักษณะแบบอุ้ทองผสมกับสุโขทัย ซึ่งสอดคล้องกับคำบอกเล่าของครูสุวรรณ ศรีสิงขร ครูสอนภาษาไทย ณ โรงเรียนสอนภาษาไทยวัดสิงขรฯ ได้เคยเล่าว่า บรรพบุรุษของคนไทยสิงขร เคยอาศัยอยู่ในแผ่นดินสิงขร-ตะนาวศรีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย

นอกจากนี้ยังมีชิ้นส่วนพระพุทธรูปหินทรายแดง นำไปจากวัดแม่ น้ำวัด ซึ่งอยู่ใกล้ชายแดนทางฝั่งไทย และยังมีพระพุทธรูปไม้แกะฝีมือช่างพื้นบ้านเป็นจำนวนมากที่วัดสิงขร และพบสมุดข่อยโบราณ ภาษาไทยเป็นจำนวนมาก ซึ่งบันทึกความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา คาลาอาคม โหราศาสตร์ ยา และวรรณคดีต่าง ๆ ถือเป็นหลักฐานที่แสดงถึงภูมิปัญญาของคนไทยสิงขร-ตะนาวศรีได้เป็นอย่างดี ซึ่งพบเรื่องราวที่สำคัญและน่าสนใจหลายเรื่อง อาทิ วรรณกรรมพระรถเมรี พระอภัยมณี กุณหมายตราสามดวง ตำราดูฤกษ์ยาม คาลา อาคม ตำรายา และมีเล่มหนึ่งเป็นสมุดข่อยเล่มเล็ก มีเนื้อหาเกี่ยวกับการให้คำสัตย์สาบานของคู่กรณี หรือพยาน ก่อนจะเข้ารับการพิจารณาคดี มีเนื้อหาเกี่ยวกับการบูชาพระรัตนตรัย สาบานว่าจะให้การตามสัตย์ และเชิญเทพยดาองค์ต่าง ๆ มาลงโทษหากไม่เชื่อสัตย์ ซึ่งอาจารย์แสนประเสริฐ ปานเนียม ได้เล่าถึงข้อความในสมุดให้พระอาจารย์สงกรานต์ อากาศโร รองเจ้าอาวาสวัดสิงขรวราราม และคุณสุวรรณ ศรีสิงขร ครูสอนภาษาไทยของโรงเรียนวัดสิงขรพิง ซึ่งคุณสุวรรณ ศรีสิงขร ได้เล่าว่า “สมุดเล่มนี้ต้องเป็นสมุดหัวแดง ที่ใช้ในการตัดสินคดีความของจางวางสมัยเก่าแน่นอน ผมเองก็ไม่เคยเห็นหรอก แต่ฟังคนเก่าเล่ามาว่า เวลาจะตัดสินคดี คู่ความและพยานจะต้องชูสมุดหัวแดงขึ้นเหนือหัว และกล่าวสาบานว่าจะให้การแต่ความสัตย์” และพระอาจารย์สงกรานต์ อากาศโร ได้กล่าวเสริมว่า “หนังสือเล่มนี้เจ้าของเดิมซึ่งเป็นแพทย์แผนโบราณให้ลูกหลานเอามาถวายวัด ก่อนท่านจะเสียชีวิตหนึ่งวัน เฉพาะเล่มนี้และโบราณอื่น ๆ อีกผูกหนึ่ง ห่อใส่ผ้าแดงมาอย่างดี” อาจารย์แสนประเสริฐ ปานเนียมจึงเห็นว่าสมุดข่อยเล่มนี้น่าจะเป็นสมุดหัวแดง ที่ใช้ในการตัดสินคดีจริง ๆ จึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า สมุดหัวแดง เป็นคำสัตย์สาบานโบราณในศาลของชุมชนไทยตะนาวศรี สมัยก่อน จางวาง นอกจากจะปกครองดูแลกันเองในกลุ่มคนไทย แต่ละตำบลจะมีกำนัน (ชาวไทยสิงขร-ตะนาวศรี เรียกว่า จางวาง) ดูแล สมัยก่อน จางวาง นอกจากจะปกครองดูแลลูกบ้านแล้ว ยังต้องเป็นผู้พิพากษาคัดสินคดีความต่าง ๆ ในตำบลด้วย ในกรณีที่มีปัญหาเกิดขึ้นระหว่างคนไทยด้วยกันเอง แต่หากไทยมีปัญหากับพม่าหรือชาติอื่นก็ต้องไปขึ้นศาลที่ตะนาวศรี จาก การสำรวจเอกสารชุดนี้ของอาจารย์แสนประเสริฐ ปานเนียม พบว่า ส่วนใหญ่ระบุชื่อเจ้าของเอาไว้ คือ นายสั่ง

ประกอบปราณ ซึ่งเคยบวชที่วัดสิงขรวราราม จนได้เป็นเจ้าของอาวาส และสึกออกมาเป็นจางวาง และผู้พิพากษา ต่าบล (ข้อมูลจากบทความ สิงขร-ตะนาวศรี 30 ปีที่เปลี่ยนไป : ทองใบแท่นมณี) และอาจารย์แสนประเสริฐ ปานเนียม ยังได้สรุปว่า “สมุดนี้จางวางสั่งรับมาจากจางวางเก่า ๆ ก่อนหน้าอีกทีหนึ่ง และใช้สืบมาอย่างน้อย จนถึงสมัยจางวางสั่ง ที่การตัดสินคดีระหว่างคนไทย ยังใช้ศาลต้าบลอยู่”

วัดและชุมชนอยู่ในพื้นที่เดียวกัน คนในชุมชนมีความหลากหลาย ประกอบด้วย ไทยพม่า กะเหรี่ยง และชาวมุสลิม ซึ่งในอดีตมีเฉพาะคนไทย อาชีพส่วนใหญ่ทำสวนหมาก และมีลักษณะเป็นสวนแบบผสมผสาน คือ มีพืชผักสวนครัว อยู่ในสวนด้วย เปรียบเสมือนครัวของชุมชน ซึ่งชาวบ้านจะใช้เป็นผัก และปลาที่หามาได้เป็นส่วนประกอบในการปรุงอาหารประจำวัน ได้แวะบ้านลุงหยืด สุขแสงทอง อายุ 76 ปี และลุงหลวงสิทธิ ประกอบปราณ อายุ 60 กว่าปี ได้อธิบายถึงข้าวมัดที่อยู่ในกระถอมข้าว (ทำด้วยไม้ไผ่และใบระกำ ตั้งไว้ใต้ถุนบ้าน) ว่าเป็นข้าวที่ได้มาจากการทำขวัญแม่โพสพ ทุกบ้านจะปลูกข้าวไว้รับประทานเอง พันธุ์ข้าวส่วนใหญ่เป็นข้าวไร่ ชื่อ พันธุ์มุกแก (เป็นพันธุ์ข้าวไทย)

อาหารของคนไทยสิงขรที่นิยมรับประทานมาก คือ แกงเลียง ซึ่งแตกต่างจากแกงเลียงของคนไทยภาคกลาง ตรงที่แกงเลียงของไทยสิงขรจะใช้ผักเพียง 1 อย่าง แต่สามารถนำผักมาแกงเลียงได้หลากหลายชนิด เช่น ใบเหลียง หรือบางครั้งก็ใช้ใบผักหวาน ซึ่งจะใช้เพียงอย่างเดียว ส่วนแกงเลียงของไทยภาคกลางจะใช้ผักหลากหลายในแต่ละครั้ง

สินค้าที่ชุมชนสามารถจัดทำเป็นของที่ระลึก คือ น้ำผึ้ง ซึ่งชาวบ้านสามารถจัดหามาจำหน่ายได้อย่างต่อเนื่อง

ลุงละเอียด ทองสุข วัย 81 ปี อดีตกำนันบ้านสิงขรหรือที่คนพื้นถิ่นเรียกจางวางและยังเป็นอดีตหัวหน้าคนล่าช้าง มีความเป็นผู้นำ สุขุมลุ่มลึก ใช้ความดีชนะทุกสิ่ง แก้ไขข้อขัดแย้งของชุมชนในยามที่ศัตรูเข้ามาประชิด พุดคำไหน คำนั้น ที่บ้านของลุงละเอียด มีเครื่องถ้วยสมัยราชวงศ์หมิง ซึ่งอาจารย์แสนประเสริฐ ปานเนียม ได้ให้ข้อมูลว่า “เป็นเครื่องถ้วยสมัยราชวงศ์หมิง รวมจักรพรรดิเจี๋ยจิ้ง พ.ศ. 2065-2109 ถ้าเป็นของไทย ก็คือก่อนสมัยสมเด็จพระนเรศวรเล็กน้อย” ภรรยาของลุงละเอียดเล่าว่า “ถ้วยใบนี้พบในแม่น้ำสิงขร” ซึ่งเป็นแม่น้ำที่เชื่อมเส้นทางการค้าข้ามคาบสมุทรม ตามแนวสามร้อยยอด แม่น้ำกุยบุรี ข้ามสันปันน้ำ ลงสู่แม่น้ำวัดท่าพริก ท่าแพ ทวายขาว วังจำปา เมืองสิงขร เมืองตะนาวศรี และออกทะเลที่มะริด อาจารย์แสนประเสริฐ ปานเนียม ได้กล่าวว่า “สินค้าจากเมืองจีนผ่านอยุธยาข้ามไปตะวันตกทางนี้ก็มาก และสินค้าจากอินเดีย เปอร์เซีย ข้ามมาสู่อยุธยาตามเส้นทางนี้ก็มาก”

ลุงเอียด (ละเอียด) ได้นำทางไปในพื้นที่ที่มีโบราณคดีเกี่ยวกับเส้นทางการค้าโบราณ ตามที่มีบันทึกของต่างชาติ และนักประวัติศาสตร์หลายท่าน ลุงเอียดได้เล่าเรื่องเรือสำเภามาจม และเรียกจุดนั้นว่า “หินตะเภา” และมีคนมาเจอเครื่องถ้วยชามโบราณ ผู้รับบอกว่าอายุราว 450 ปี ตรงกับรัชสมัยของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช สำหรับการล่องเรือจากบ้านสิงขรในหน้าน้ำสามารถล่องออกมาได้ถึงบ้านรวมไทย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเรื่องนี้คณะนักวิจัยจะไปเก็บข้อมูลอีกครั้งในหน้าน้ำ

พระไม้แก่นจันทน์ที่วัดสิงขรวราราม เป็นฝีมือของช่างชั้นครู และช่างพื้นบ้าน งตงามมีเอกลักษณ์ไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน จากการบอกเล่าของนายเสริม ประกอบปราณ ผู้เป็นปราชญ์ท้องถิ่นได้เล่าว่า “ไม้จันทน์จะหอมต้องยืนต้นตาย กระพี้ผุเหลือแต่แก่น ถ้าไปตัดสดจะไม่หอม ไม้จันทน์จะมีในป่าตะวันตกแถบกุยบุรีลงมาถึงแถบเมืองประจวบ แล้วข้ามไปแนวเดียวกันในฝั่งพม่า เป็นป่าไม้จันทน์ชั้นดี หลายสิบปีก่อน สมัยยังไม่ปิดป่า คนไทยบ้านสิงขรในเขตตะนาวศรี มีอาชีพหาไม้จันทน์กัน หาแก่นที่ยืนต้นตายจึงจะหอม แต่ต้องเข้าป่า

ไปหากันเป็นเดือน หุงข้าวหาลากันในป่า แล้วใส่กระสอบแบกกันออกมา ไปเจอที่ใหญ่เกินแบกก็นำเอามาต้มจนสุก เป็นซีกมา มีเถาแก่รับซื้อแก่นไม้จันทร์ ส่งลงไปตะนาวศรี มะริด เป็นทอด ๆ พม่าเอาไปสกัดเป็นน้ำมันจันทร์หอม ผงก็นำไปทำธูป” พระไม้แกะในชุมชนไทยเขตตะนาวศรีมีหลายองค์เป็นไม้แก่นจันทร์ สะท้อนร่องรอยผืนป่า ตะวันตกอันอุดมสมบูรณ์ในอดีต

1.2.2 บ้านแหลมยวน ประวัติของหมู่บ้านแหลมยวนมาจาก คำว่า “ยวน” เป็นชื่อต้นไม้ คือ “ต้นยวน” ชาวบ้านเล่าว่ามีต้นยวนใหญ่ขึ้นอยู่ที่แหลมริมฝั่งแม่น้ำสิงขร จึงเรียกชื่อหมู่บ้านตามลักษณะของพื้นที่ ที่ต้นยวนขึ้นอยู่ว่า “แหลมยวน” ต่อมาต้นยวนได้ถูกน้ำพัดล้มไป ซึ่งบริเวณแม่น้ำสิงขรที่ไหลผ่านวัดแหลมยวนมีความสวยงามเป็นอย่างมาก วัดแหลมยวน ตั้งอยู่ที่บ้านแหลมยวน ตำบลสิงขร อำเภอตะนาวศรี จังหวัดมะริด มีพระเถระรูปสำคัญของชุมชนชาวสยาม คือ หลวงปู่หฺมฺฐิต ซึ่งชาวแหลมยวนนับถือมาก เล่าสืบกันมาว่าท่านเกิดที่เมืองไชยา เมื่อท่านบวชแล้วออกธุดงค์มาที่เมืองตะนาวศรี สร้างวัดในชุมชนคนไทยไว้หลายวัด เริ่มตั้งแต่วัดคลองใหญ่ (ริมน้ำตะนาวศรีใหญ่) วัดปะวะ วัดมุกโพรง วัดวังใหญ่ และวัดแหลมยวนเป็นที่สุดท้าย หลักฐานทางประวัติศาสตร์ สมัยสงครามโลก ครั้งที่ 2 ที่อยู่ในพื้นที่ คือ ลูกหลานของทหารญี่ปุ่นที่มีบุตรกับหญิงสาวชาวสิงขร ซึ่งทางคณะผู้วิจัยต่างเรียกทายาทของทหารญี่ปุ่นว่า “โกโบริ” เป็นผลพวงของสงครามโลก ครั้งที่ 2 เขามีพ่อชื่อว่า “ญี่ปุ่น” เนื่องจากคุณปู่เป็นคนญี่ปุ่นมารักกับย่าซึ่งเป็นสาวไทยในสิงขร เมื่อปู่กับย่ามีลูก ได้ให้ชื่อลูกชายว่า “ญี่ปุ่น” และอาศัยอยู่ที่บ้านแหลมยวน “โกโบริ” มีน้องสาวเป็นลูกสะใภ้ของลูกพ่อสงวน เจ้าอาวาสวัดสิงขรวราราม และบ้านของโกโบริอยู่ติดกับวัดแหลมยวน

1.2.3 บ้านมุกโพรง ชื่อของหมู่บ้านมีเรื่องราวต่อกันมาว่า “มีต้นมุกขนาดใหญ่ แต่ลักษณะโพรง จึงเรียกชื่อหมู่บ้านนี้ว่า “มุกโพรง และเรียกแบบสำเนียงคนไทยแถวไชยราช ประจวบคีรีขันธ์ ว่า มุกโพรง” ปัจจุบันนี้มีคนไทยเป็นผู้นำชุมชน ในพื้นที่นี้มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญ คือ พระพุทธบาท อยู่บนยอดเขาที่สูงที่สุดในเขตอำเภอตะนาวศรี อาจารย์สงกรานต์ อากาศโร ได้เล่าความเป็นมาของพระพุทธบาทว่า “เป็นพระพุทธบาทเก่าที่ 5 จากทั้งหมด 5 ก้าวที่พระพุทธเจ้าได้ขอที่อยู่ให้มนุษย์ 5 ก้าวของพระองค์” และมีการเขียนไว้ที่กุฏิวัดสิงขรวรารามว่า “พระบาทหนึ่งปรากฏ อยู่เหนือบรรพต สุวรรณฉวี พระบาทสองนั้นอยู่สุวรรณคีรี แทบใกล้กรุงศรีอยุธยา นคร พระบาทสามนั้นโสด อยู่เขาบรมโกฏิลังกาบวร พระบาทสี่ทศพล อยู่บนสิงขร ใกล้เมืองนคร นพรัตนบุรี พระบาทห้าประดิษฐาน อยู่ริมชลธาร แม่น้ำในที่”

2. ผลการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนไทยพลัดถิ่นในสิงขร-ตะนาวศรีและมะริด คือ โปรแกรมการท่องเที่ยว ระยะเวลา 3 วัน 2 คืน ราคาต่อหัว 7,500 บาท

3. ผลการประเมินการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนไทยพลัดถิ่นในสิงขร-ตะนาวศรีและมะริด

ผลการประเมินการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนไทยพลัดถิ่นในสิงขร-ตะนาวศรีและมะริด พบว่า ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 66.67 มีอายุ 31-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 66.67 ระดับการศึกษาปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 33.33 อาชีพรับราชการ/พนักงานของรัฐ ร้อยละ 50.00 รายได้ต่อเดือน 20,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 58.33 ไม่เคยเดินทางมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้มาก่อน คิดเป็นร้อยละ 100.00 และทราบข่าวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนไทยพลัดถิ่นในสิงขร-ตะนาวศรีและมะริดจากเพื่อนร่วมงาน คิดเป็นร้อยละ 75.00

ความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนไทยพลัดถิ่นในสิงขร-ตะนาวศรีและมะริด พบว่า ความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มี

ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริการ ด้านการคมนาคมและการเดินทาง ด้านสถานที่ท่องเที่ยว และ อาหารท้องถิ่น/ร้านอาหาร

ด้านการคมนาคมและการเดินทาง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับแรก คือ รถบริการนำเที่ยว รองลงมา คือ การเดินทางระหว่าง สถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ

ด้านการบริการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ คือ การดูแลอำนวยความสะดวกของผู้จัดและ อีก 2 ข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับที่ท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ยเท่ากับสถานที่พักที่ตะนาวศรี

ด้านร้านอาหารและอาหาร พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ อาหารเย็นของร้านอาหารไทยที่ตะนาวศรี อาหารพื้นบ้านของชุมชนไทยพลัดถิ่น และอาหารเช้าของโรงแรม Royal Blossom เมืองตะนาวศรี

ด้านสถานที่ท่องเที่ยว พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มี 11 แหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ลำดับแรกที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ แหล่งท่องเที่ยว คือ สะพานตะนาวศรี กับรอยพระพุทธรูปที่บ้านมุกโพรง ลำดับที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 3 แหล่งท่องเที่ยว คือ วัดสิงขรวราราม สระน้ำกษัตริย์ราชมังชลา และวัดตะนาวศรีใหญ่ ลำดับที่ 6 มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 3 แหล่งท่องเที่ยว คือ วัดแหลมยวน บ้านของลูกหลานญี่ปุ่นสมัยสงครามโลก ครั้งที่ 2 และบ้านลุงละเอียด ทองสุข อดีตคนล่าช้างที่สิงขร ลำดับที่ 9 มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 แหล่งท่องเที่ยว คือ สวนแบบผสมผสานของชุมชนบ้านสิงขร และศาลหลักเมืองตะนาวศรี ลำดับที่ 11 คือ บ้านมุดอง

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีดังนี้ 1) ควรมีการเล่าเรื่องเกี่ยวกับพิธีกรรมต่าง ๆ ในชุมชน เช่น วัฒนธรรมที่เคยมี แต่ตอนนี้ขาดการสืบทอด 2) ควรเพิ่มวันในการท่องเที่ยวจาก 3 วัน 2 คืน เป็น 4 วัน 3 คืน

สรุปและอภิปรายผล

1. ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของคนไทยพลัดถิ่นสิงขร-ตะนาวศรี มีหมู่บ้านที่มีความพร้อม จำนวน 3 หมู่บ้าน คือ บ้านสิงขร บ้านแหลมยวน บ้านมุกโพรง โดย 1) บ้านสิงขรมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ วัดสิงขรวราราม วิถีชีวิตชุมชน อาชีพทำนา และสวนหมากแบบผสมผสาน มีสินค้าของที่ระลึก คือ น้ำผึ้ง 2) บ้านแหลมยวน มีวัดแหลมยวนที่มีรูปหล่อหลวงปู่หยืดที่ชาวบ้านมีความเลื่อมใสว่ามีอิทธิฤทธิ์และมีความศักดิ์สิทธิ์ วิถีชีวิตชาวสวนหมากริมแม่น้ำสิงขรที่ไหลผ่านวัดและชุมชน และ 3) บ้านมุกโพรง มีรอยพระพุทธรูปบนยอดเขาที่สูงที่สุดในอำเภอตะนาวศรี แต่ก็ยังมีปัญหาเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งเป็นอุปสรรคในการบริหารจัดการ สืบเนื่องมาจากพื้นที่สิงขร-ตะนาวศรีไม่ได้รับการพัฒนาจากภาครัฐมานาน จึงทำให้การคมนาคมและสิ่งอำนวยความสะดวกยังมีปัญหาอยู่บ้าง เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ศิริพันธ์ พงษ์นิรันดร และคณะ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ควรจัดระบบคมนาคมและการสัญจรให้ชัดเจน พร้อมกับทำป้ายบอกทางให้ถูกต้อง และติดตั้งเป็นระยะ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ควรจัดให้มีบริการที่ครอบคลุมและทั่วถึง เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว และยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวให้ดีขึ้น

2. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของคนไทยพลัดถิ่นสิงขร-ตะนาวศรีและมะริด พบว่า ชุมชนมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของคนไทยพลัดถิ่นโดยมีการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของบรรพบุรุษไว้เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และชุมชนมีความร่วมมือกันในการ

อนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ชุมชนของตนเองให้มีความพร้อมในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อันเนื่องมาจากพระภิกษุในวัดสิงขรอารามเป็นที่เคารพของชาวบ้านคนไทยพลัดถิ่นในพื้นที่สิงขร-ตะนาวศรี ผู้นำชุมชนซึ่งส่วนใหญ่เป็นกรรมการวัดให้ความสำคัญกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์ภัทสรังสรรค์ศิลป์ (2557) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาบ้านโคกโคไกร จังหวัดพังงา พบว่า องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกโคไกร คือ ศักยภาพการท่องเที่ยว กระบวนการคิดแบบที่ยั่งยืนในด้านการมีจิตสำนึกที่ดีในการให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติและความยั่งยืนของทรัพยากร และสอดคล้องกับ Sproule (1996) ที่ได้เสนอองค์ประกอบความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชนเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ประกอบด้วย ศักยภาพของพื้นที่ ศักยภาพของชุมชนที่มีความเป็นเอกลักษณ์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษฏา ฦ หนองคาย และสามารถ ปิติพัฒน์ (2556) พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ดังนั้นการมีส่วนร่วมของวัด ชาวบ้านและผู้นำชุมชนนั้นเป็นหลักการที่จะนำการท่องเที่ยวไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

3. นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของคนไทยพลัดถิ่นสิงขร-ตะนาวศรีและมะริด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริการ ด้านการคมนาคม และการเดินทาง สถานที่ท่องเที่ยว และร้านอาหาร/อาหาร อันเนื่องมาจากนักวิจัยได้ศึกษาศึกษาสภาพและเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่มีความพร้อมและมีความเหมาะสมกับการจัดโปรแกรมท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับอุปนิสัยการท่องเที่ยวของคนไทย ซึ่งเน้นความสะอาด ความสะดวก และบรรยากาศพร้อมเรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนา บุญส่ง และคณะ (2559) พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประวัติศาสตร์ด้านสิงขร-มะริด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริการ ด้านการคมนาคมและการเดินทาง ด้านแหล่งท่องเที่ยว และร้านอาหาร-อาหาร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า หมู่บ้านของชุมชนไทยสิงขรที่เส้นทางการคมนาคมยังต้องพัฒนาให้สามารถเดินทางได้สะดวกและปลอดภัยในพื้นที่ระหว่างหมู่บ้าน ดังนั้น ผู้นำชุมชนควรมีการประสานหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเพื่อให้การสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาการคมนาคมให้มีความพร้อมมากขึ้น

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมยังไม่มีการประชาสัมพันธ์มากนัก ดังนั้น ผู้นำชุมชน ควรจัดทำป้ายชี้ทาง และจัดศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเพื่อเป็นสถานที่ติดต่อสื่อสารและให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนไทยพลัดถิ่นในพื้นที่ใกล้เคียงให้มีความพร้อมเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวต่อไป

2.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่สิงขร-ตะนาวศรี

เอกสารอ้างอิง

- กมลพิพัฒน์ ชนะสิทธิ์ และนรินทร์ สังข์รักษา. (2561). แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตลาดน้ำคลองแดน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*, 12(28): 163-176.
- กฤษฎา ฦ หนองคาย และสามารถ ปิติพัฒน์. (2556). การพัฒนาตัวบ่งชี้ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเดินทางท่องเที่ยวทะเลบัวแดง อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*, 8(24) : 24-29.
- กาญจนา บุญส่ง และคณะ. (2559). การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศประวัติศาสตร์ด้านสิงขร-มะริด ในรายงานสืบเนื่องการประชุมวิจัย 3rd National and International Conference on Global Mobility through Ethnicity, Culture and Research 4 ธันวาคม 2559, ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, หน้า 77-85.
- กาญจนา แสงลิมสุวรรณ และคณะ. (2555). การท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน. *วารสารนักบริหาร*, 32(4): 139-146.
- ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว. (2556). แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2563, จาก <http://tourismsan1.blogspot.com/>.
- ทองใบ แทนมณี. (2562). สิงขร-ตะนาวศรี: 30 ปีที่เปลี่ยนไป. ใน *สยามในตะนาวศรี* (หน้า 54-118). นนทบุรี: ต้นฉบับ.
- พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์. (2557). การจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาบ้านโคกโคไกร จังหวัดพังงา. *วารสาร Veridian E-Journal*, 7(3): 650.
- ศรินันท์ พงษ์นรินทร์ และคณะ. (2559). แนวทางในการพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตการศึกษากิจการ มข.*, 9(1): 235.
- Hawkins, J. (2007). *The creative economy: How people make money from ideas*. London: Penguin Bock.
- Nzama, A.T., Magi, L.M., & Ngocoho, N.R. (2005). *Workbook-1 tourism workbook for educators: 2004 curriculum statement (unpublished tourism workshop educational materials)*. n.p.: Centre for Recreation & Tourism, UZ. And Tourism KwaZulu-Natal, University of Zululand.